

Okno V.2.4 Žáci s nejlepším výkonem v řešení problémů

S tím, jak stroje a počítače stále více zastupují člověka v provádění rutinních úkolů, stoupá poptávka po kvalifikovaných pracovnících, kteří dovedou pružně využívat své jedinečné schopnosti v nejrůznějším kontextu, jsou ochotní stále se učit a zdokonalovat a umí si poradit s novými situacemi. Znalost podílu patnáctiletých žáků, kteří podávají výkon na nejvyšších úrovních schopnosti řešit problémy, umožňuje zemím do budoucna odhadnout, jak budou schopny na tuto poptávku reagovat. Zvláště zajímavý je podíl žáků, kteří kromě vynikajících schopností řešit problémy podávají výborný výkon i v testech funkčních gramotností.

V analýzách údajů PISA se pojmem „nejlepší řešitelé“ označují žáci, kteří v nějaké oblasti dosahují úrovně 5 nebo 6. V řešení problémů to odpovídá výkonu nad 618 bodů.

[Obrázek V.2.7](#) ukazuje podíl žáků s vynikajícím výkonem v řešení problémů v každé zemi a ekonomickém celku, jakož i podíl žáků, kteří dosáhli srovnatelné úrovně schopnosti alespoň v jednom ze tří testů hlavních gramotností: matematiky, čtení a přírodních věd. Jak už jsme poznamenali dříve, žebříček zemí a ekonomických celků podle podílu žáků s nejlepším výkonem v řešení problémů významně odpovídá žebříčkům podle výkonu v ostatních sledovaných gramotnostech. Pozoruhodné výjimky jsou Belgie a Izrael, které mají větší podíly nejlepších řešitelů než ostatní země s podobným nebo vyšším průměrným výkonem v řešení problémů.

Ve většině zemí a ekonomických celků dosáhla většina žáků s nejlepším výkonem v řešení problémů také nejlepšího výkonu v ostatních gramotnostech. Nejčastěji jsou žáci s nejlepším výkonem v řešení problémů také nejlepšími řešiteli v matematice. V členských státech OECD má 64 % žáků s nejlepším výkonem v řešení problémů také nejlepší výkon v matematice ([Tabulka V.2.3](#)).

Počet žáků, kteří dosáhli nejvyšších úrovní schopnosti alespoň v jedné testované oblasti (řešení problémů, matematika, čtení nebo přírodní vědy) může být považován za měřítko velikosti základny nejlepších řešitelů dané země či ekonomického celku. Podle tohoto měřítka má největší fond nejlepších řešitelů Šanghaj (Čína), kde více než polovina všech žáků (56 %) podává výkon na nejvyšších úrovních alespoň v jedné sledované oblasti, následuje Singapur (46 %), Hongkong (Čína) (40 %), Korea a Tchaj-wan (Čína) (39 %) ([Tabulka V.2.3](#)). Mezi pěti zeměmi a ekonomickými celky s největším podílem nejlepších řešitelů se nachází jeden členský stát OECD, a to Korea. V průměru zemí OECD je 20 % žáků nejlepšími řešiteli v alespoň jedné oblasti hodnocení.

Počet žáků, kteří podali nejlepší výkon v řešení problémů a také v matematice, čtení nebo přírodních vědách, může být považován za měřítko kvality této základny. To jsou nejlepší řešitelé, kteří kombinují výborné znalosti v konkrétní oblasti se schopností pružně používat osvojené schopnosti v nejrůznějším kontextu. Podle tohoto měřítka má nejkvalitnější základnu nejlepších řešitelů Singapur (25 % žáků), Korea (21 %), Šanghaj (Čína) (18 %) a Tchaj-wan (Čína) (17 %). V průměru zemí OECD pouze 8 % žáků podalo vynikající výkon jak v některé gramotnosti, tak v řešení problémů.